

Stínové ceny

pro společenské náklady kriminality

Zdeněk Rosenberg

Praha, 27. 6. 2023

Agenda

- CBA

- Co a k čemu to je?
- Jak se dělá?

Cost-benefit analysis
Analýza nákladů a přínosů

- Jak jsme se k nákladům kriminality dostali

- Stínové ceny

- Co jsou? Využití a příklady
- Složky stínových cen pro kriminalitu
- Užití pro konkrétní projekt i celkové náklady kriminality
- Další postup
- Užití v advokacii

Agenda

- CBA
 - Co a k čemu to je?
 - Jak se dělá?
- Jak jsme se k nákladům kriminality dostali
- Stínové ceny
 - Co jsou? Využití a příklady
 - Složky stínových cen pro kriminalitu
 - Užití pro konkrétní projekt i celkové náklady kriminality
 - Další postup
 - Užití v advokacii

CBA - Výhody a využití

1. Komplexní zhodnocení

- Dlouhý horizont dopadů
- Všichni aktéři

2. Ex-ante vs. ex-post CBA

3. Monetizace vs. 'Cesta je cíl'

4. CBA v plném rozsahu

- Podíl přínosů a nákladů (BCR)
- Čistá současná hodnota (NPV)

Čím víc kvalitních analýz na podobné téma je, tím snazší je navázat a udělat další.

Tušíme, že výpočty nejsou zcela přesné, ale dokud je někdo nespočítá lépe...

CBA - Proces tvorby

I

Intervence a Dopady

- Jaké následky bude mít navrhované opatření?
- Na koho opatření cílí a kdo jej bude platit? Koho dalšího se dotkne?
- Čeho přesně chceme docílit?
- Jak precizně a realisticky definovat navrhované opatření?
- Jak stanovit “baseline”, se kterou budeme výsledky opatření srovnávat?

II

Zdroje dat a metody pro Peněžní vyjádření

- Jaká data můžeme využít pro monetizaci? Jaký způsob výpočtu použijeme?
- Jakou finanční hodnotu mají všechny dopady?
- Co se nepodařilo ocenit, ale vyjádřit jinými ukazateli? Co jen popíšeme kvalitativně?

III

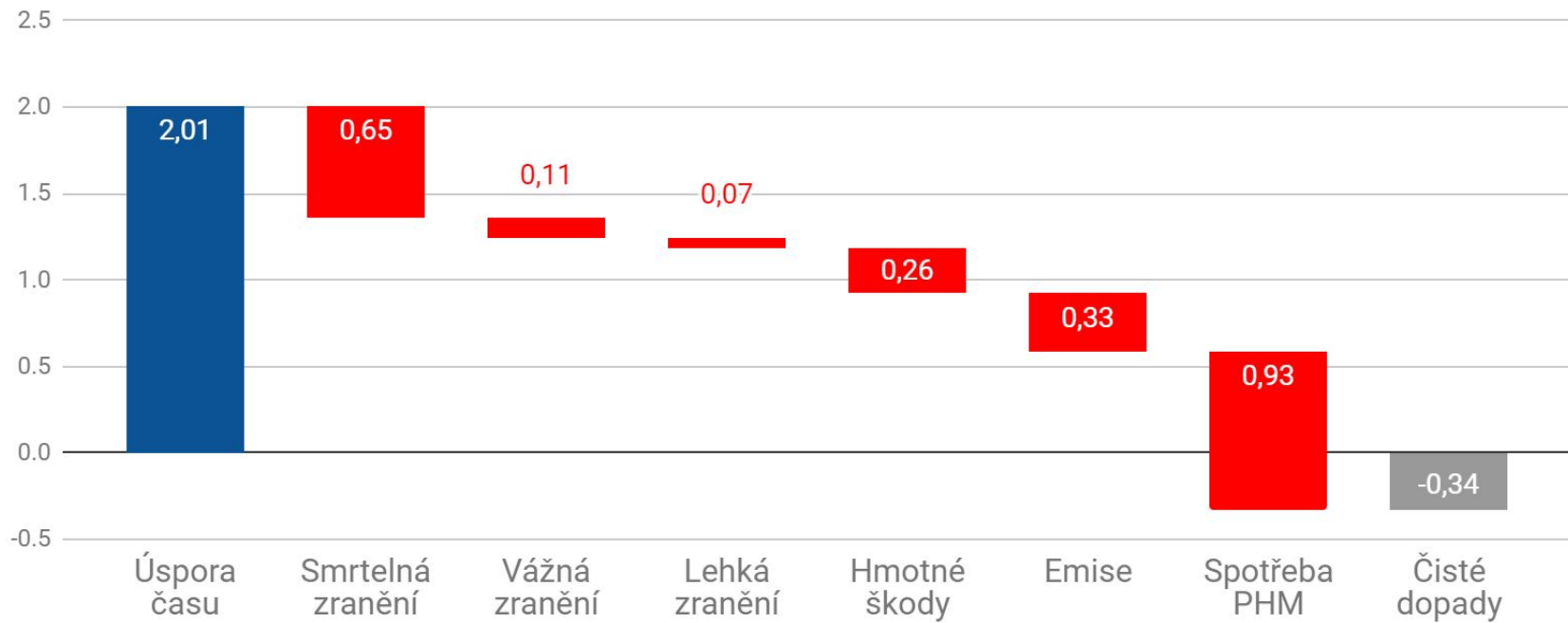
Výsledky a spolehlivost (Komplexní CBA a výpočet BCR)

- Jaký přínos si koupíme za jednu korunu? Jaká je čistá současná hodnota?
- Jak opatření ovlivní jednotlivé aktéry odlišným způsobem?
- Které náklady a přínosy rozhodují, jestli se opatření vyplatí a jak moc?
- Jak dobře těmto vstupům rozumíme? Jak se může jejich vliv měnit?
- Kde jsou hlavní rizika pro spolehlivost výsledku a jak jim předcházet?

CBA - Příklad výsledku

Přínosy a náklady zvýšení rychlostního limitu na dálnicích o 10 km/h (za rok, mld. Kč)

Agenda

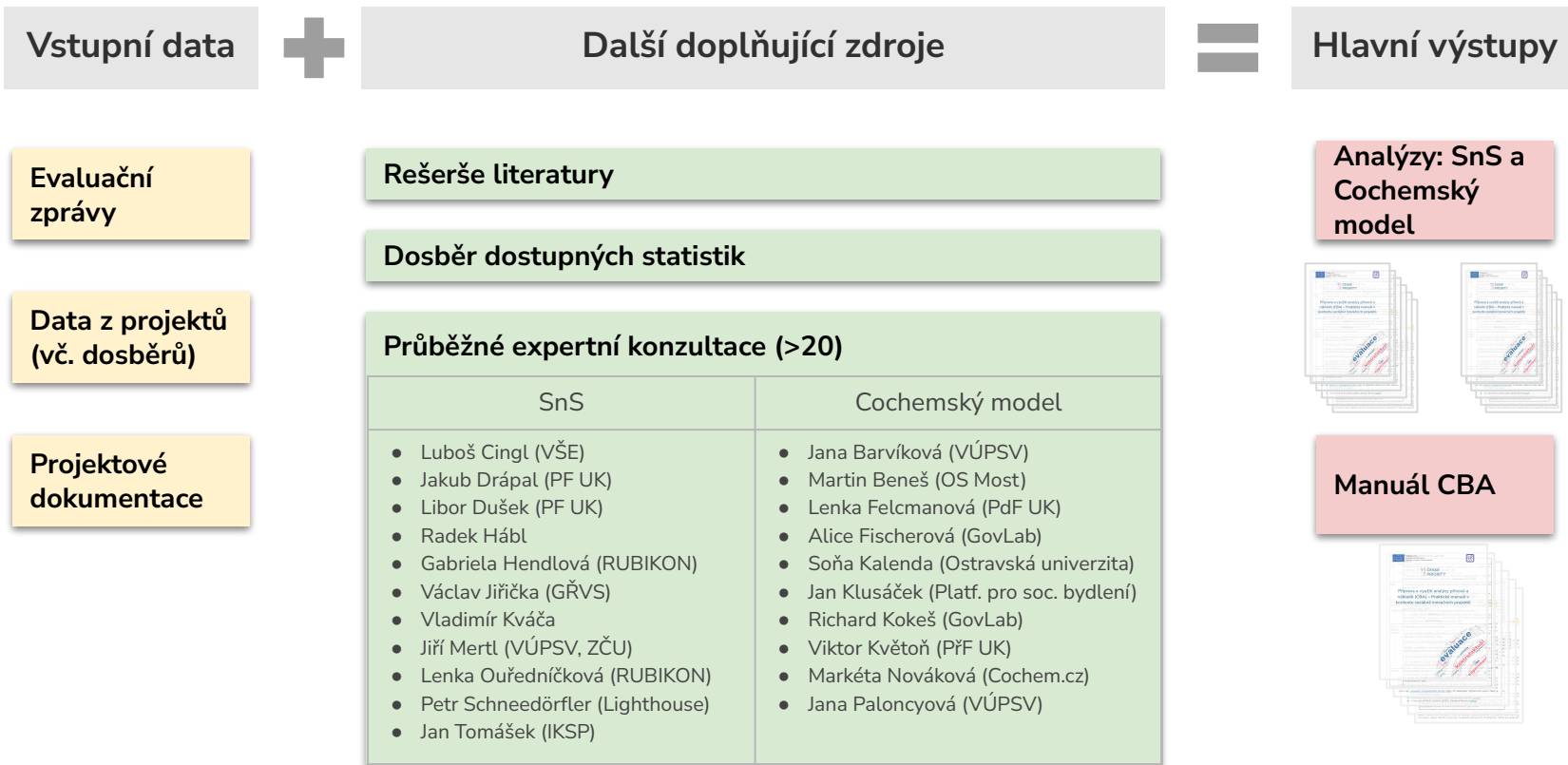
- CBA
 - Co a k čemu to je?
 - Jak se dělá?
- Jak jsme se k nákladům kriminality dostali
- Stínové ceny
 - Co jsou? Využití a příklady
 - Složky stínových cen pro kriminalitu
 - Užití pro konkrétní projekt i celkové náklady kriminality
 - Další postup
 - Užití v advokacii

Společně na svobodu (SnS) - Základní fakta

- **Cíle projektu**
 - Zlepšit připravenost osob ve VTOS na integraci na svobodě
 - Hlavní očekávaný dlouhodobý dopad je snížení recidivy
 - **Realizace**
 - RUBIKON Centrum, z.s.
 - 2018 - 2020, přímá práce s klienty 08/2018 - 09/2020
 - Výstup z VTOS průběžně od 01/2019 do 08/2020
 - Cílová skupina: 118 osob, z toho intervenční 78 os., kontrolní 40 os., 4 věznice
 - Práce s klienty během i po VTOS
 - **Evaluace:**
 - Ing. Vladimír Kváča, Ph.D., Mgr. Ing. Adela Gottwaldová
 - Závěrečná evaluační zpráva 01/2021 (data k 08/2020)
 - Follow-up šetření 04/2022 (data k podzimu 2021)
-

Společně na svobodu (SnS) - Postup ČP

Agenda

- CBA
 - Co a k čemu to je?
 - Jak se dělá?
- Jak jsme se k nákladům kriminality dostali
- Stínové ceny
 - Co jsou? Využití a příklady
 - Složky stínových cen pro kriminalitu
 - Užití pro konkrétní projekt i celkové náklady kriminality
 - Další postup
 - Užití v advokacii

Shadow prices (SP)

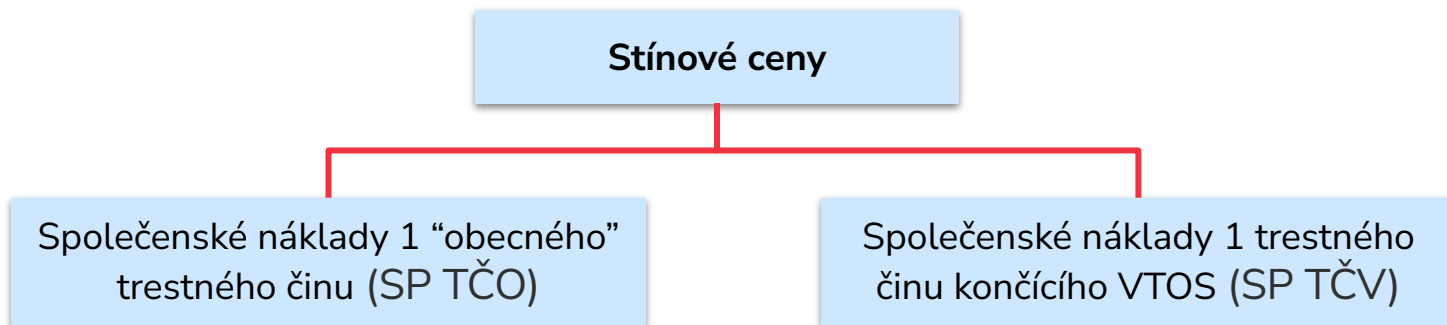

Stínové ceny

- **Co jsou stínové ceny**
 - Ocenění statků či služeb pro které buď neexistuje tržní cena, nebo tržní ocenění nereflektuje společenskou hodnotu.
 - Stínové se jim říká, protože je samotné přímo nevidíme.
- **Využití a význam**
 - Do evaluací chceme zohlednit, že běžné ceny nezahrnují externality, jsou deformované regulacemi, neodráží dobře alternativní náklady užití,...
 - Určení vždy spočívá ve vhodné práci s reálnými daty (mnoho metod)
- **Příklady**
 - VSL (hodnota statistického života)
 - Mzdy pomáhajících profesí či učitelů (altruistické motivy)
 - Cena hodiny v dopravní zácpě
 - Ocenění hluku

Stínové ceny - Výpočty a užití

Stínové ceny - Složky užité pro trestný čin (1)

- **Hmotné škody** = Celkové hmotné škody / Počet trestných činů
 - Nikoli přestupky. Bez odhadu nenahlášených TČ (v UK se užívá)
 - **Nehmotné škody**
 - Náklady spojené s emoční a duševní škodou způsobenou trestnou činností činí ve Spojeném království celkem 3,34 násobek hmotných škod.
 - Po konzultaci (L. Dušek) a zohlednění nižších výdajů na duševní zdraví ku HDP v ČR oproti těm v UK užít 2,8 násobek.
 - **Ztracené produktivita obětí TČ**
 - Opět užít relativní poměr vůči hmotným škodám. Ten v UK činí 0,9 a byl po konzultaci (L. Dušek) převzat bez korekcí.
-

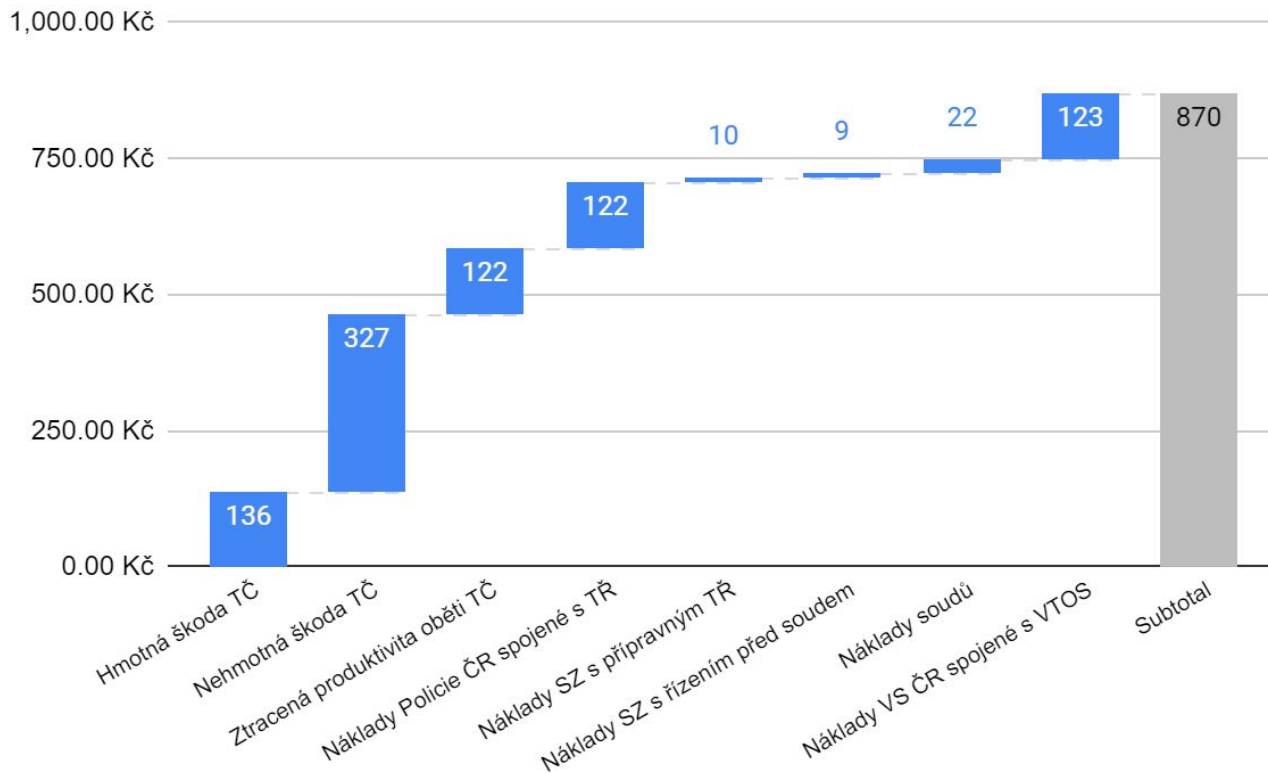
Stínové ceny - Složky užité pro trestný čin (2)

- **Náklady Policie ČR spojené s TRŘ** = Běžné výdaje Policie ČR × Podíl trestní agendy / Počet TČ
 - **Náklady státních zastupitelství spojené s trestním řízením** tvoří dvě složky:
 - **Náklady na 1 přípravné řízení** =
= Běžné výdaje SZ × Podíl agendy na přípravná řízení / Počet přípravných řízení
 - **Náklady na 1 řízení před soudem** =
= Běžné výdaje SZ × Podíl řízení před soudem / Počet soudních řízení
 - **Náklady soudů** = Běžné výdaje soudů × Podíl trestní agendy / Počet soudních řízení
 - **Náklady na VTOS** = Průměrná délka VTOS × Průměrné náklady VTOS na 1 vězně za den
-

Stínová ceny - Obecný trestný čin (SP TČO)

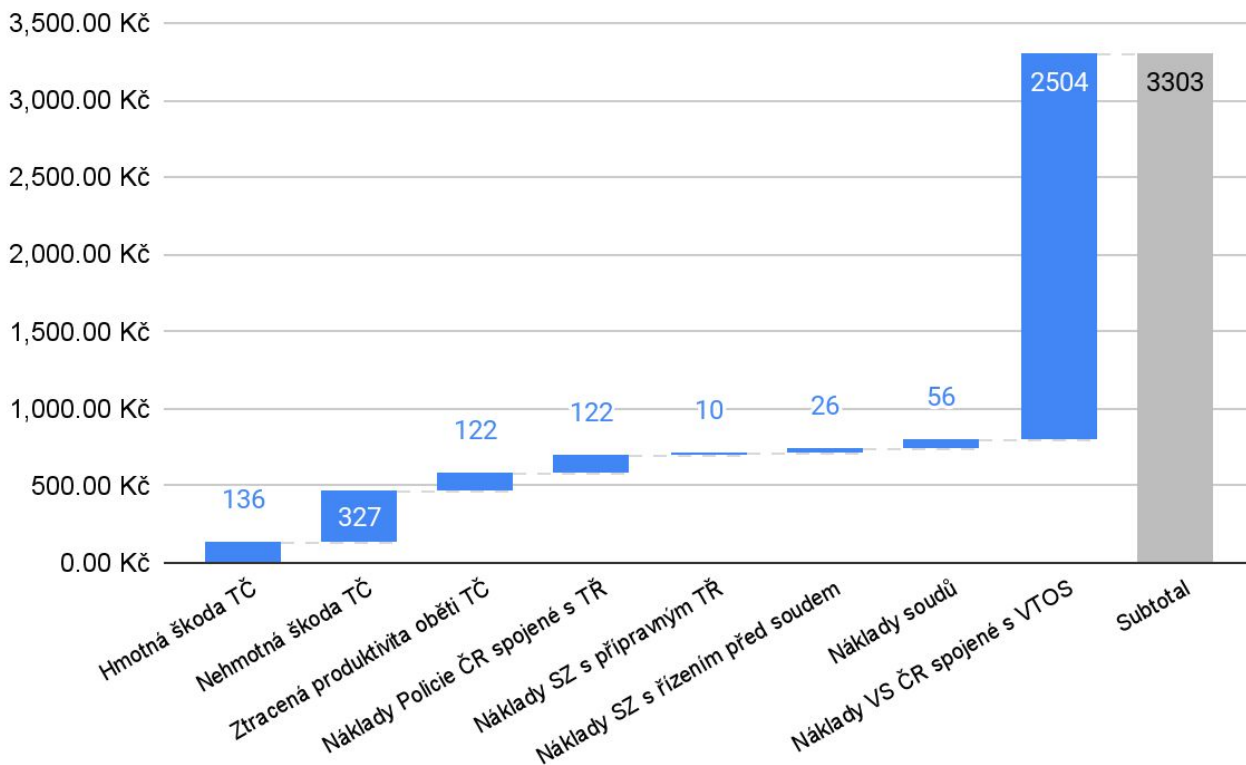
Náklady obecného trestného činu (tis. Kč)

Stínová ceny - Trestný čin s VTOS (SP TČV)

Náklady TČ odsouzeného k VTOS (tis. Kč)

Další výpočty založené na stínových cenách

Společenské náklady
recidivy 1 osoby SnS

Náklady recidivy a
kriminality v 2020

Společenské náklady
jednoho recidivisty

Do výpočtů vstupují:

SP TČV*

SP TČO

SP TČV

SP TČO*

Počty TČ (celkem)

SP TČO*

Počty TČ předcházející
VTOS (recidivisté)

Počty TČ (recidivisté)

Počty TČ (recidivisté)

Společenské náklady recidivy 1 osoby SnS

2 399

(tis Kč.)

747

(tis Kč.)

7,4

7 924

(tis Kč.)

SP
TČV

PD
VTOS

SNS
VTOS

SP
TČO

VTOS

PTČ R

2

Náklady TČ s kratším VTOS

SP TČV: stínová cena pro trestný čin s VTOS (3 303 tis. Kč)

PD VTOS: průměrná délka VTOS (1438 dnů, 2 503 tis. Kč)

SNS VTOS: průměrná délka VTOS klientů SnS (919 dnů, 1 600 tis. Kč)

Náklady TČ bez VTOS

SP TČO: stínová cena pro obecný trestný čin (870 tis. Kč)

VTOS: náklady VTOS rozpočítané mezi všechny TČ (123 tis. Kč)

Počet TČ předcházejících VTOS u SnS

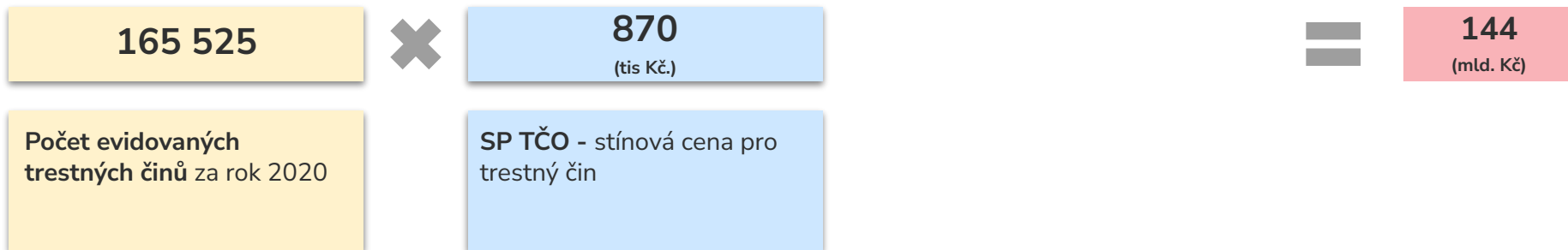
PTČ R: Průměrný počet TČ na recidivistu na jeden nástup do VTOS (14,79)

Dělíme 2 (kratší období).

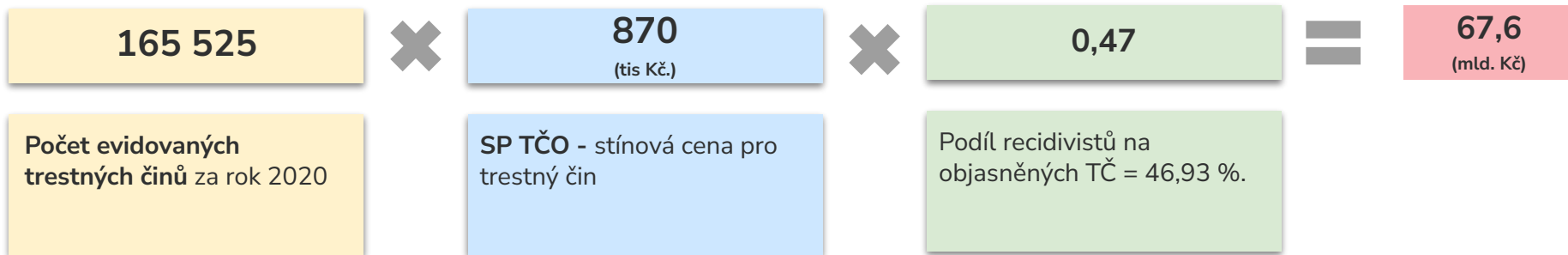

Společenské náklady kriminality a recidivy

A) Společenské náklady kriminality za rok 2020

B) Společenské náklady recidivy za rok 2020

Společenské náklady jednoho recidivisty

14,79

4,04

870

(tis Kč.)

51,9

(mil Kč.)

Průměrný počet TČ recidivistů na jeden nástup do VTOS =
= TČ recidivistů / počet nástupů recidivistů do VTOS = 77 680 / 5 254
= 14,79

Nástupů recidivistů do VTOS =
= podíl recidivistů ve VTOS × Nové nástupy do VTOS =
= 8105 × 64,82 % = 5 254
(Předpoklad: Stejná délka VTOS)

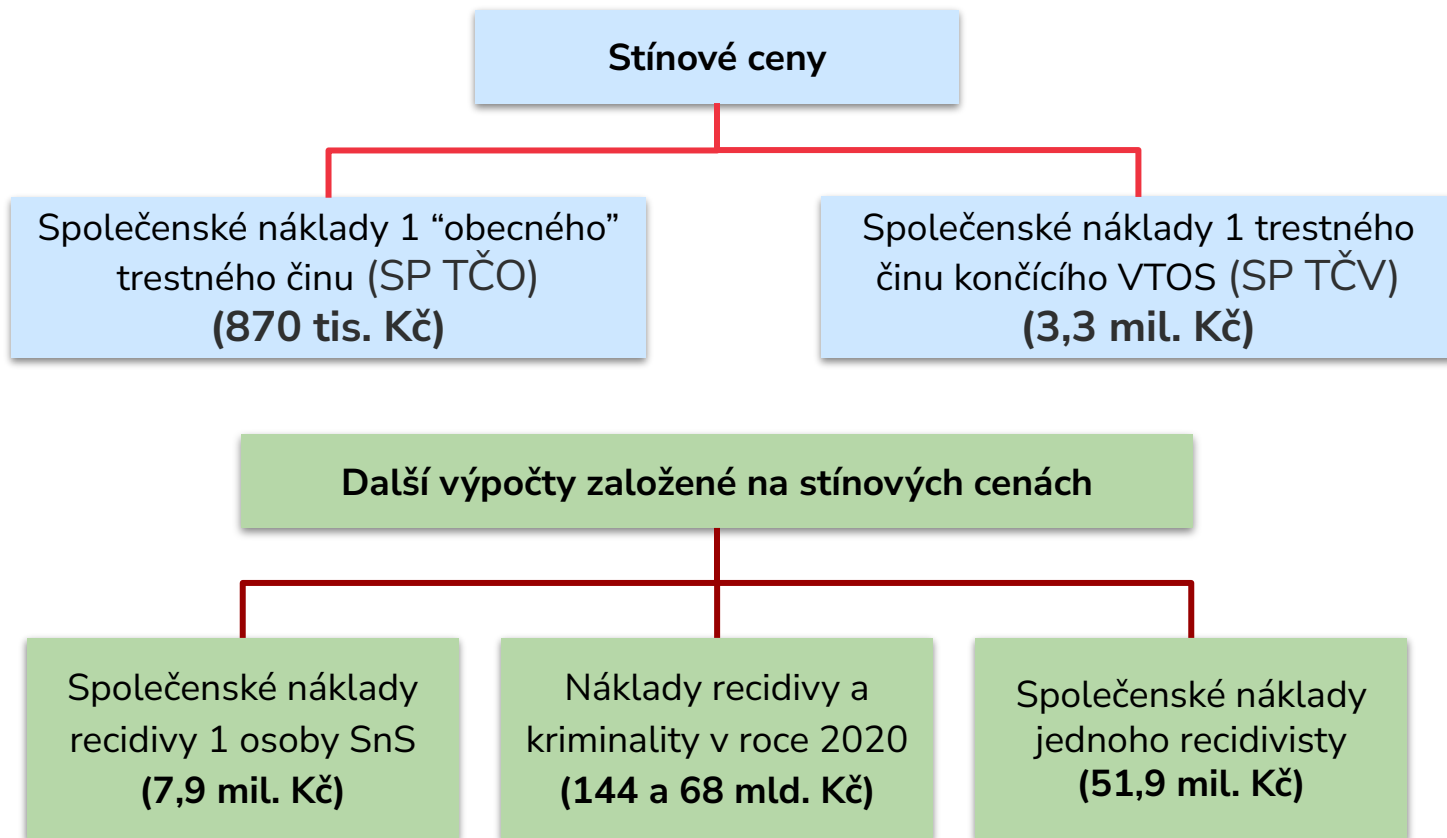
Počet trestů odnětí svobody aktuálně vězněného recidivisty.

Tento průměr byl spočten z údajů na členění vězňů dle počtu předchozích VTOS.

SP TČO - stínová cena pro trestný čin

Spočteny celoživotní **dosavadní** náklady recidivy jednoho **aktuálně vězněného** recidivisty.

Stínové ceny - Výpočty a užití

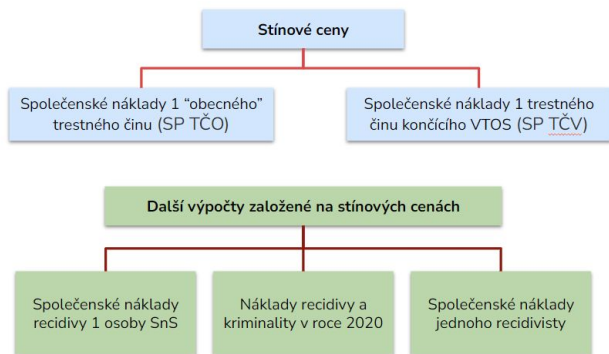

Agenda

- CBA
 - Co a k čemu to je?
 - Jak se dělá?
- Jak jsme se k nákladům kriminality dostali
- **Stínové ceny**
 - Co jsou? Využití a příklady
 - Složky stínových cen pro kriminalitu
 - Užití pro konkrétní projekt i celkové náklady kriminality
 - **Další postup**
 - **Užití v advokacii**

Stínové ceny - Další postup

Co už máme?

Co teď řešíme?

Kategorizace TČ

Alternativní tresty a latentní kriminalita

Daší dopady: Práce vězňů, blízké okolí..

Co získáme?

Vyšší přesnost jednotlivých hodnot

Dělení dle typů trestných činů

Užitečné pro evaluaci programů a intervencí

Stínové ceny - Užítí v advokacii

- **Kontrast k nákladům služeb a péče**
 - Pokud někomu přijde práce s trestanými drahá, málokdy si uvědomuje, kolik společnost stojí s nimi nepracovat
- **I malá změna je hodně**
 - Program, který změní chování jednoho či dvou recidivistů, ušetří mnoho peněz
- **Ohodnocení změn v kriminalitě celkově i detailněji**
 - Stínové ceny umožňují ocenit i velké plošné dopady větších programů a veřejných politik vedoucích ke snížení kriminality
 - Stínové ceny pro jednotlivé typy trestných činů umožní například ocenit programy efektivně měnící strukturu kriminality (často z násilné na majetkovou)

Pro další informace či konzultaci se s Vámi rádi spojíme

zdenek@ceskepriority.cz

www.ceskepriority.cz

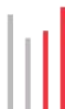
Zdeněk Rosenberg

 **ČESKÉ
PRIORITY**

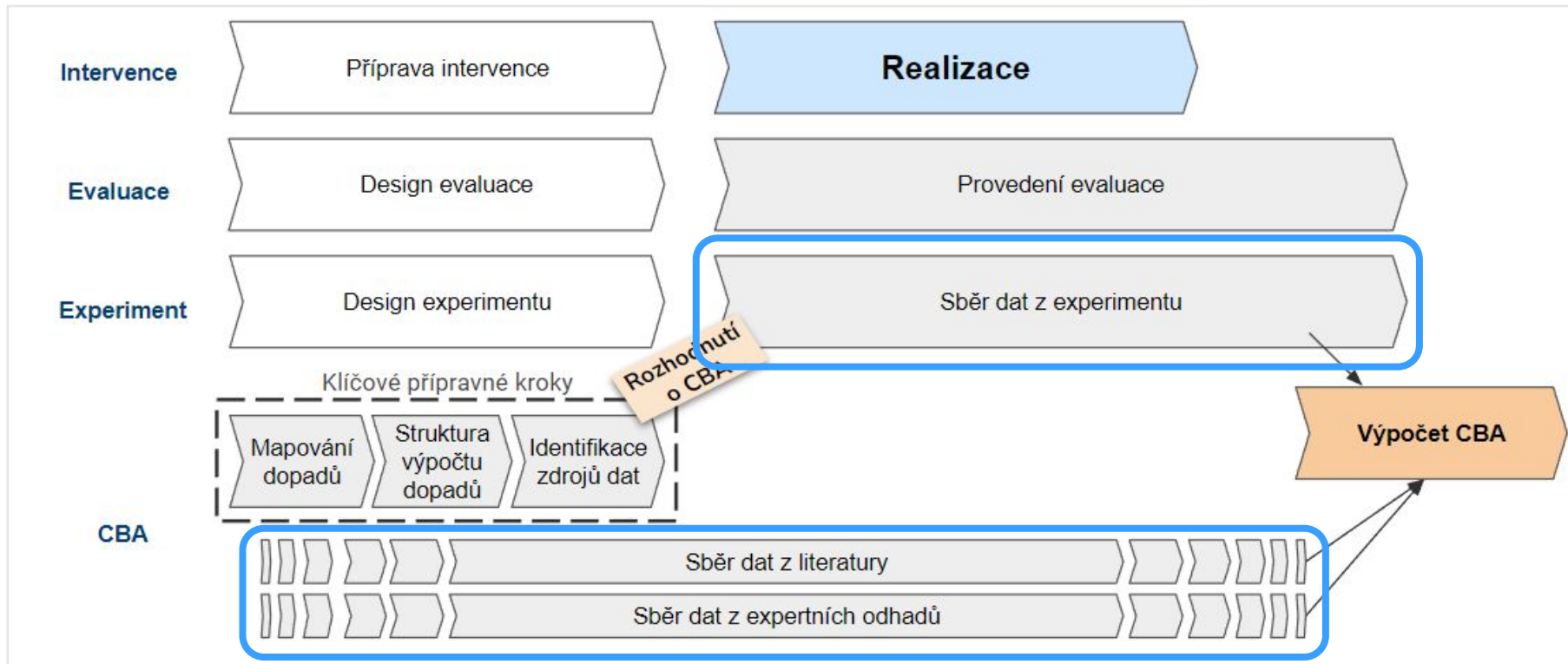

Záložní slidy

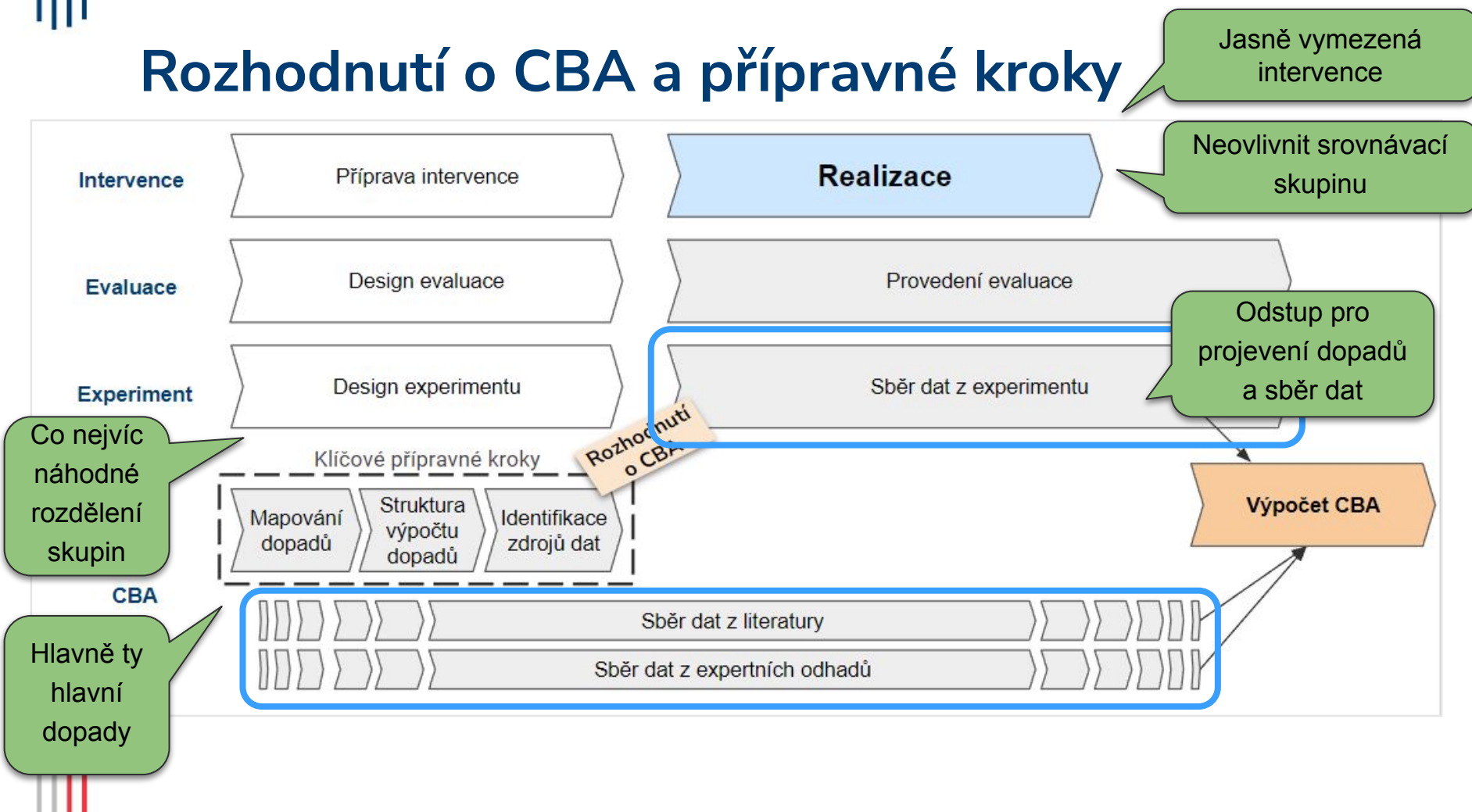

Rozhodnutí o CBA a přípravné kroky

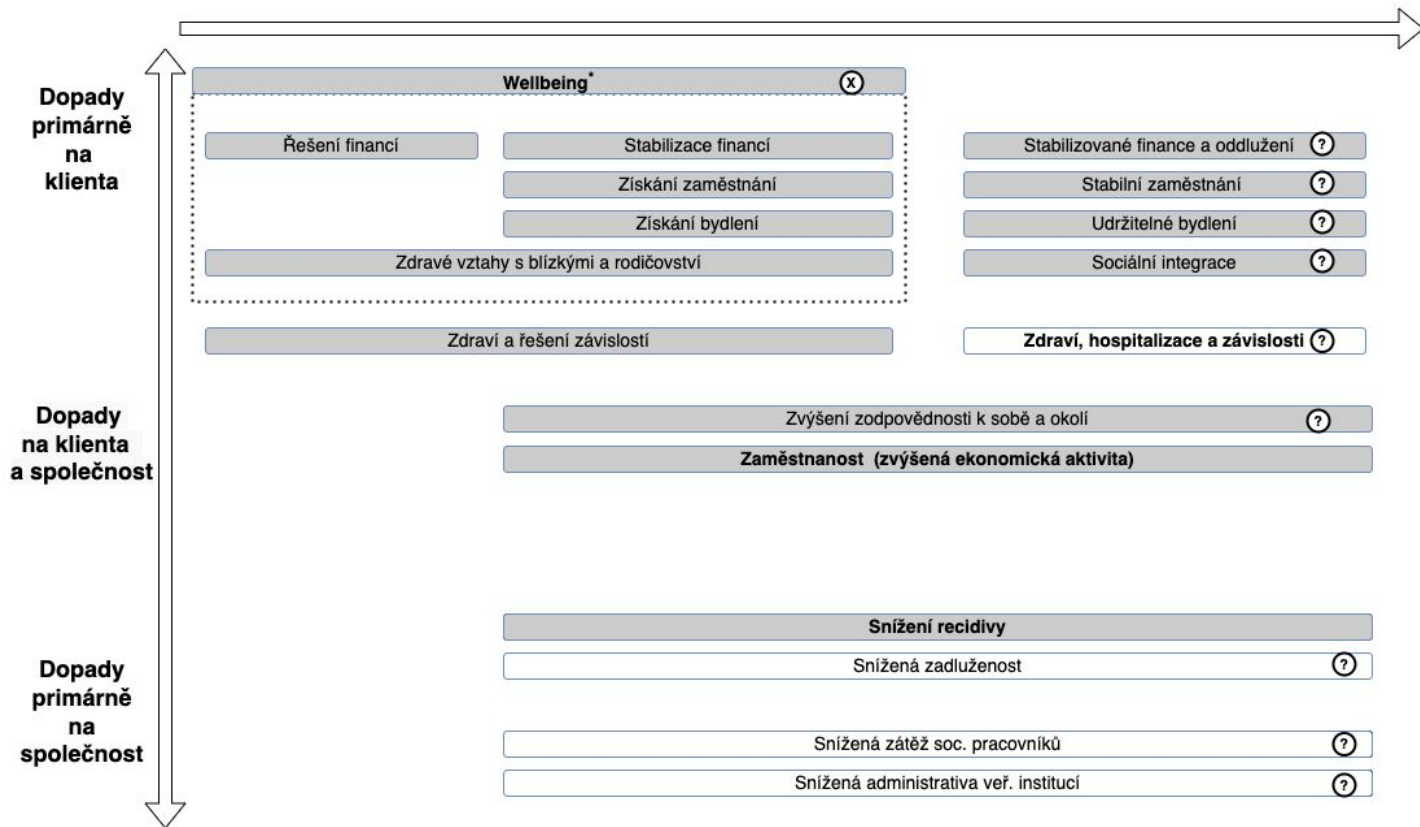
Rozhodnutí o CBA a přípravné kroky

Dopady ve VTOS

Krátkodobé dopady po propuštění

Dlouhodobé dopady po propuštění

Legenda dopadů:

Identifikovaný v EZ

vs.

Neidentifikovaný v EZ

Monetizovatelný

vs.

Nemonetizovatelný

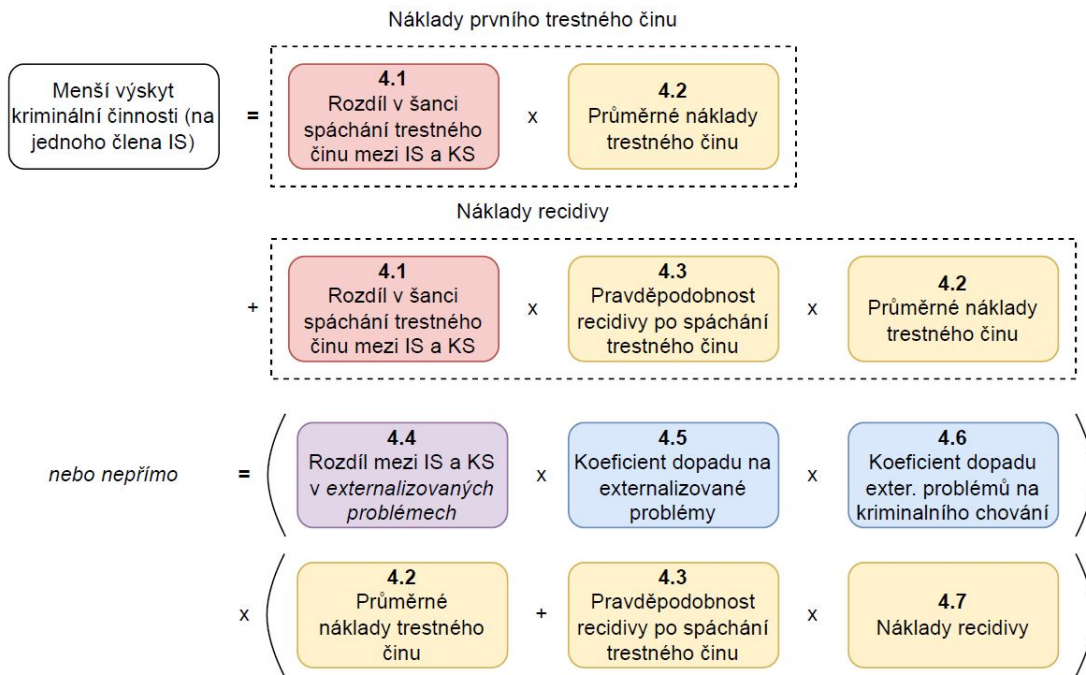
Neexistující data (X)

vs.

Nedostupná data (?)

*Wellbeing a duševní zdraví tvořili jednu z kategorií dotazníku ESI. Tečkovanou linií ohraničené procesy intervence přispěly k zlepšení subjektivního vnímání situace zachycené wellbeingem

Příklad výpočtu jednoho dopadu

Legenda:

Měřené v závěrečné evaluační zprávě

Identifikovatelné v literatuře

Možný expertní odhad

Zjistitelné během intervence, ale v současnosti nedohledatelné

Nedohledatelné

Společně na svobodu - CBA rozvíjí ZEZ

	I Intervence a Dopady	II Zdroje dat, metodika a předpoklady	III Komplexní CBA a výpočet BCR
ZEZ	<ul style="list-style-type: none">• 2 dopady monetizované (zjednodušeně)• Identifikováno 15+ dopadů	<ul style="list-style-type: none">• Dotazníky, data o zaměstnanosti• Recidiva odhadnuta ze zaměstnanosti	<ul style="list-style-type: none">• Ano (předběžné výsledky před daty z follow-up)
CBA	<ul style="list-style-type: none">• 2 dopady monetizované (komplexní výpočet)• Rozpracovány všechny dopady	<ul style="list-style-type: none">• Dotazníky, data o zaměstnanosti• Recidiva ve sledovaném období	<ul style="list-style-type: none">• N/A (neintuitivní výsledky)• Spočteno jednotkově• Stínové ceny

Hlavní zaměření pro dnešek

Společně na svobodu - Omezení pro evaluaci

Změna místa

- IS zvolena dle toho, že chtěli po VTOS zůstat blízko

Zásahy do IS

- Vězeňská služba patrně do IS doplnila více potřebné

Atrice

- Málo měkkých dat (wellbeing) dat na SS po VTOS

ESI I

- Srovnatelné dle SARPO a PICTS-cz, ale ne dle ESI I
-